

Timo Montonen

Kirjailijan astalo

Romaani

"Kieli on kirjailijan astalo, ironia sen terä."

Kirjailijan astalo

A

Perustuu osittain teoksiin *Hermes ihmisten tiellä*, *Rakkaudemme värinä* ja *Muisti kirjaan* (BoD 2017).

Timo Montonen

Kirjailijan astalo

A

Romaani

© 2018 Timo Montonen

Kustantaja: BoD™ – Books on Demand, Helsinki, Suomi
Valmistaja: Books on Demand GmbH, Norderstedt, Saksa
ISBN: 978-952-80-0569-8

ALASTON

NE KAIKKI OLIVAT KÄÄNTÄNEET HÄNELLE SELKÄNSÄ, eikä hänellä ollut enää kuin yksi jonka puoleen itse kääntyä, jolta pyytää seuraa, jolta pyytää apua.

Hän käännähti, katsoi minua silmiin, pitkästä aikaa, ja kumpikin tiesimme, että tämä oli mahdollista vain siksi, että olimme jo jakautuneet, irronneet erillisiksi, hänestä oli tullut aurinkoa lähestyvä Ikaros ja minusta Manalan kulkija Hermes. Näillä valenimillä ajattelin kutsua meitä, uskotella, että näillä nimityksillä tunsimme toisemme, itsemme, että ne olisivat syviä myyttisiä kuvia identiteetistämme ja persoonallisuudestamme. Toteutan idean siten ymmärrettynä, että kyse on kielellisestä leikittelystä.

Minun tuli kirjoittaa hänen tarinansa niin kuin hän oli sen kokenut, elänyt, mieltänyt – minun kirjoittaa, hän kun oli enemmän kuvan miehiä, minä sanan, enkä aakkosten keksijänä ja jumalien sanansaattajana, valtikka kädessä ja kultasiivekkäät sandaalit jallassa, voinut sitä kieltää. Lupasin, vaikka sanoin, että minulla on kiire toimittaa asioita siellä, missä kukaan

muu ei päässyt käymään niin että tulisi vielä takaisin. Olihan kirjoittaminen intohimoni ja pakkomielteeni tässä maailmassa, elämässä, kertomuksessa, joka laajenee yli vanhojen rajojensa ja jossa olen ja liikun yhtä aikaa kun sitä luon.

Haluan tehdä selväksi, että minä olen kaiken tämän takana, jottei minua unohdettaisi kun kertomuksen kerrostumat alkavat vyöryä, muistikuvat liipua toistensa lomaan, päälle, yli ja ali, niin kuin kuumissa muistoissamme, kuvitelmissamme. Tiedän, että unohdus peittää lietteen lailla pitisiksi hapertuneet sanani, asemani ja arvoni, enkä siitä ole oikeastaan katkerakaan, näin on käytävä, näin on oltava.

Ehkä toivoni asettuu toisen kerran lukevan vaaraan. Sellainen olen itse harvoin, koska luen kirjani nopeasti vain kerran, kun ne ovat tulleet painosta, enkä kaikkia edes tuota yhtä kertaa. Mutta toivon, että sinä luet tämä toiseen kertaan, jotta oppisit muistamaan, kuka kukin on. Erityisesti sinun pitäisi oppia muistamaan, että hän on kätteni muovaama, Ikaros, että hän on kuin kuumasta vahasta puristeltu näköisesine.

Aloitin tämän romaanin väitteellä, joka sisältää joukon leireihin, eristämistä, avun pyyntöä. Tuo kaikki on tyypillistä ihmisille, joilla on aivoja rappeuttava oireyhtymä, jonka ensimmäinen oire on useimmiten yllättävä äkkipikaistuminen, joka liittyy tavallisesti johonkin sinänsä mitättömään asiaan mutta johtaa ra-

juun reagointiin, kiroiluun ja suhteettoman kiivaaseen vastahyökkäykseen.

Pian omat suuruudenkuvitelmat tulevat esiin yhtä aikaa toisten vähättelyn kanssa, josta tila etenee harhaluuloisuudeksi ja vainoharhoiksi, salaliittoteorioihin ja hallusinaatioihin. Henkisten kykyjen heikentymisen lisäksi esiintyy joitakin liikehäiriöitä, jotka saattavat johtaa väärin diagnooseihin, koska muissa neurologisissa sairauksissa on samoja oireita. Puheena oleva oireyhtymä varmistuu vain kieltä tutkimalla, etsimällä välimerkkiyhdistelmää ”?!”.

Ikaros oli hänen nimensä, ja minun Hermes. Hän ei ollut mies vailla muistia, hän ei ollut mies vailla ominaisuuksia, hän ei ollut mies vailla sisintä, vailla syvintä, vaikken sitä kaikkea kertoisikaan. Ja sama pätee minuun, meidän olimme kuin identtiset kaksoiset, vaikkakin enemmän peilikuvia kuin silhuettikuvia.

Turha tätä on enempää selittää, kaikki tulee ilmi aikanaan, en koskaan aikonut jättää tätä kertomatta. Ja vaikka nyt kerron peitellen, häivyttellen, naamioiden, tiedän kertovani suurempaa totuutta kuin mitä alun perin olin aikonut, sensuroimattomampaa, rohkeampaa, häikäilemättömämpää, suorasukaisempaa, peittelemättömämpää, irrottelevampaa, ronskimpaa, törkeämpää – ja juuri tällä korostetulla röyhkeydellä onnistun nostamaan kuvitteellisuuden ta-soa sellaisiin korkeuksiin, että jäljittelevä luulottelu

luo lukijalle todemman tarinan ja kuvan kuin loisi asiallinen tapahtumainkuvaus ilman porautumista ihmisen ytimeen, sisimpään, haaveisiin ja pelkoihin, siihen kaikkeen mikä ei saa ilmaisuaan niin sanotussa normaalissa elämässä.

Tämä ei ole mikä tahansa kirjoitustyö. On vaatinut paljon, että olen voinut virittyä hänen tarinansa kirjoittamiseen. Erikoistoimenpiteitä. Otollista elämäntilannetta. Rahoitusta. Rauhaa. Hidastamista. Sokeritasapainoa, toimivaa aineenvaihduntaa, riittävää määrää aivojen välittäjäaineita, keskittymistä. Kirjoittaminen ammattilaisen tasolla on vaatinut irtiottoa niistä kuvioista ja ympyröistä, joihin olin hänen kanssaan vuosien varrella juurtunut.

Tällaisen kertomuksen parissa työskentelen: ohut kirja, yksinkertainen juoni, lyhyt tapahtuma-ajankohdan tarina, joko parin sivun lukuihin. Ikaros ja Hermes ovat minä eri rooleissani, sanon sen nyt, itsesäänselvyyden, enkä sitä enää painota. Kirjailijana kerron hänestä ?!-oireyhtymään liittyvänä järjestötoimijana, tämä on sopimukseni ankaran osapuolen kanssa, itseni kanssa, eikä tällaisesta sopimuksesta liivetä, sanat kaivetaan vaikka puukon terällä sydäimestä, ja jos ei sieltä löydy, niin silmästä.

Kerto on yksi tyylikeinoistani. Kerto on tyylikeinoista juuri se, joka tuuheuttaa tekstiä, antaa lukijalle aikaa omaksua, ja kertojalle aikaa palauttaa muistiin, missä mennään. Tästä tulee yleisesti pätevä

teos, jossa vältetään paikan, ihmisten ja organisaatioiden nimeäminen. En valitse helpointa tietä, täydellistä todellisuusvastetta, kerrottavan ja kerrotun samuutta, vaan annan itselleni mahdollisuuden tarkastella käsiteltäviä ilmiöitä lievästi väärentävän linssin läpi, niin että luettuun jää tarpeeksi realismin iluusiota ja ripaus, hyppysellinen, nokare kuviteltua. Luettavuuden vuoksi joutunen luopumaan joistakin mainitsemistani periaatteista, mutta teen sen vain kokonaisuuden hyväksi, en kuitenkaan itseisarvoisesti vaan aina tarkoituksenmukaisesti.

Työskentelen kapeassa aikaikkunassa, valmista pitää olla seitsemän viikkoa sen jälkeen, kun hän on palannut kongressimatkaltaan. Minulla on 48 kirjoituspäivää ja yksi päivä tavarankäytön tarkastukseen ja luovuttamiseen. 48 on merkitsevä luku, merkitsevämpi kuin 47 tai 49. 48 on tämän kirjan lukujen määrä. 48 on ensimmäisen kappaleen sanojen määrä. 48 on kahden vuorokauden tunnit. 48 on neljä tusinaa. 48 on ikäni potilasjärjestöön liittyessäni. 48 esiintyy Suzi Quatron biisissä *48 Crash*. 48 on kuusi kertaa kahdeksan. 48 on kahdeksan kertaa kuusi. 48 on elämäni toisen asunnon ovinumero. 48 tuottaa nettihauilla 7 940 000 000 tulosta, mutta mainitsen vain ne, jotka keksin omin aivoin ja avuin.

Kiinnostus numeroihin ja outoihin laskutoimituksiin on yksi varoituskelloistani. Kello alkaa soida, kun minulla on liikaa touhuamista ja liian vähän lepoa. Sanon tämän itselleni, jotta osaan tarkkailla oireiden

kehittymistä.

Kirjoituspulpettiin asennetun kielellis-tyylillisen rajoittimen puitteissa sallitut sanat ovat pikemmin-kin abstrakteja kuin konkreettisia, enemmänkin yleisiä kuin yksityisiä, mieluummin yläkäsitteitä kuin erisnimiä, mutta rajoitin hyväksyy myös joitakin usein käytettyjä varsin esineellisiäkin sanoja, kuten tästä listasta huomaa: ansiomerkki apuraha arpajaiset avustus esitys hallitus hautausavustus johtoryhmä julkaisutoiminta jäsen jäsenedut jäsenehdot jäsenilta jäsenkortti jäsenmaksu jäsensivut kattojärjestö kehittämissäätiö kerho kevätkokous kesäpäivät klubi kokous kokousedustaja kongressi koulutus kunniajäsen kunniapuheenjohtaja lajitoveri lajityyppi lautakunta liitto matka-apuraha matkakorvaus ohjelma pikkujoulut puheenjohtaja residenssi retki salonki seminaari syyskokous säännöt talkoot talvipäivät toimikunta vientiorganisaatio vuosikokous yhdistys.

Ei kertomiseen tarvita verbiä, ei pronominia, ei tarvita subjektia, ei predikaattia. Valikoitujen sanojen luettelo kertoo nopeasti ja taloudellisesti jos ei nyt näkemystä niin ainakin aihepiirin. Tämä on luetteloiden kirja.

Ei ole ihme, että Ikaros siinä tilanteessa oli kuvitellut kaiken heittämistä sikseen, puhunut silleen jättämisestä, ja kirjoittanut muistikirjaan lopettamisen kymmenen huippusyytä. Että hän olisi kerralla lopet-

Kirjailijan astalo vie lukijan keskelle kirjojen syntyä, syvälle kirjailijan mieleen. Apurahakaudella pitää kirjoittaa nopeasti kolme lyhyttä romaania. Onko tulos hauskaa nyrjähtäneisyyttä vai totista kompurointia? Ainakin se on jotain mitä lukija ei odota.

Timo Montonen on Helsingistä kotoisin oleva kirjailija.

BoDTM
BOOKS on DEMAND

www.bod.fi